

Kokouspöytäkirja

Kokousaika ma 25.1.2016, klo 10.00–11.45

Kokouspaikka: kahveri, päätalo

Läsnä: Ojanen, Uusi-Rasi, Ikonen, Kujala, Kautto, Kukkonen, Åstedt-Kurki, Honkatukia

1. Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen:

2. Ilmoitusasiat:

- Professori (nuorisotutkimus) Päivi Honkatukia toimii kevätlukukauden 2016 Tampereen alueen ihmistieteiden eettisen toimikunnan jäsenenä, sillä professori Tarja Pösö on estynyt toimimaan jäsenenä toimikunnassa muun luottamustehtävän vuoksi (kokousten ajankohta sama).
- Todettiin tutkimuseettisen neuvottelukunnan uusi kokoonpano (TENK). Neuvottelukunta on nimetty 3-vuotiskaudeksi. Kansleri emerita Krista Varantola toimii puheenjohtajana.

3. Tampereen alueen ihmistieteiden eettisen toimikunnan toimintakertomuksen (vuosi 2015) hyväksyminen: hyväksyttiin.

4. Lausuntopyyntö 1/2016: ”Tampereen yliopiston hajautettu perusopetus Etelä-Pohjanmaalla perusterveydenhuollon opintojakson opiskelijoiden kokemana 1991–2011” (tohtoriopiskelija Pauliina Suomela, hajautettu lääketiede, lääketieteen yksikkö)

Päätös/lausunto: Toimikunta toteaa yleisesti, että tutkimuksen tavoitteet eivät ole riittävän selkeästi kuvattu. Onko kerätyllä aineistolla mahdollista tutkia vaikutusta oppimiseen? Tutkija pyytää eettistä arviota siitä, onko väitöskirjatyössä käytettävä suorasanaisten raportointi/siteeraaminen ristiriidassa tietoon perustuvan suostumuksen kanssa. Eettistä arviota koskevan TENKin laatiman ns. HYMY-ohjeiston mukaan tietoon perustuvan suostumuksen periaatteesta voidaan poiketa, jos ennalta annettu tieto vääristäisi tutkimuksen tuloksia. Toimikunta katsoo, että tutkimuksessa poiketaan tietoon perustuvan suostumuksen periaatteesta. Lausuntopyynnössä ei perustella eikä eksplikoida sitä, miksi periaatteesta poiketaan. Toimikunta antaa tutkimussuunnitelmalle puoltavan lausunnon, sillä opiskelijapalautteet eivät sisältäne arkaluonteista tietoa kysymysten perusteella. Toimikunta ei kuitenkaan suosittele vieraskirjojen käyttöä tutkimusaineistona aineiston sisältö huomioon ottaen, sillä aineisto sisältää osittain paikan nimiä, joista ao. henkilö voidaan tunnistaa ja aineisto sisältää myös terveyteen liittyviä tietoja, jotka ovat salassa pidettäviä.

5. Lausuntopyyntö 2/2016: ”Aikuisten rokotusvastaisuus ja lasten rokotuskäsitykset. Taidelähtöinen tutkimus” (taidelähtöinen tutkimus, dosentti, akatemiattutkija Kaisu Koski, viestinnän, median ja teatterin yksikkö)

Päätös/lausunto: Toimikunta pitää tutkimussuunnitelmassa ongelmallisena lasten oikeuksia ja asemaa, sillä myös ihmis- ja perusoikeudet huomioon ottaen lapsella on mielipide. Tutkimussuunnitelmasta ilmenee, että lasten puhe ja kuvat ovat esillä varsin monella foorumilla ja monella eri tavoin. Lapsi voi olla tunnistettavissa kuvien perusteella myöhemminkin, vaikka ihminen muuttuukin fyysisesti ikävuosien karttuessa. Toimikunnan mielestä tämä tulee ottaa huomioon, kun lapsilta kysytään suostumusta. Suostumuslomakkeessa tuleekin toimikunnan näkemyksen mukaan mainita kaikki ne foorumit, jossa lapsen kuva ja puhe ovat esillä. Myös tiedotteessa edellä mainitut seikat on tuotava esiin selkeästi ja ymmärrettävästi, jotta 10-vuotias voi ymmärtää asian. Myös aikuisille tarkoitettua tiedotetta on muokattava selkeämmäksi. Lisäksi haastattelurungossa on hankalia termejä, joita tulee selkiyttää ja kirjoitusvirheet tulee lisäksi korjata.

Lisäksi toimikunta pohti, muodostuuko/liittyykö julkaistaviin kuviin tekijänoikeudellisia ongelmia, kun tutkimus on osittain kansainvälinen ja eri maiden asiaa koskeva sääntely tulee ottaa huomioon.

Toimikunta pyytää tarkemman selonteon myös tutkimuksen vastuusuhteista, sillä tutkimus on myös kansainvälinen. Kuka vastaa viime kädessä henkilötietojen käsittelystä ja kuka on rekisterinpitäjä? Onko tässä tutkimuksessa kysymys osatutkimuksen rekisteristä?

Toimikunta edellyttää selvityksen edellä mainituista asioista ja pyytää lausuntopyynnön uuteen toimikunnan käsittelyyn.

6. Lausuntopyyntö 3/2016: ”Tuki ja vuorovaikutus online-auttamisessa ja – keskusteluissa/Supportive communication and interaction in online counselling” (tohtoriopiskelija Minna Törrönen, puheviestintä, viestinnän, median ja teatterin yksikkö)

Päätös/lausunto: Toimikunta pyytää selonteon seuraavista asioista toimikunnan puheenjohtajan, esittelijän ja sihteerin tarkistusta varten:

Lausuntopyynnössä todetaan, että kirkkohallituksen tutkimuslupa on lausuntopyynnön liitteenä. Lupa ei ollut liitteenä, joten se pyydetään toimittamaan. Lisäksi toimikunta on kiinnostunut siitä, miten henkilöiden anonymisointi tehdään, sillä tämä ei lausuntopyynnöstä ilmene.

Lausuntopyynnössä todetaan, että tutkimusta varten osa neuvontapuhelimen puheluista nauhoitetaan ja osa ei. Toimikunnan mielestä puhelinkeskustelun alussa tulisi asianomaiselta kysyä, sopiiko henkilölle se, että puhelu nauhoitetaan. Lisäksi tässä yhteydessä tulisi myös todeta, että mikäli henkilö ei halua, että puhelu nauhoitetaan, hän voi kuitenkin keskustella ilman nauhoitusta palvelupuhelimeen.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Puheenjohtaja

Markku Ojanen

Sihteeri

Heikki Eilo

